

Guía Docente				
Datos Identificativos				2012/13
Asignatura (*)	Historia da educación	Código	652G02006	
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Galego			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación	Malheiro Gutiérrez, José Manuel	Correo electrónico	jose.malheirog@udc.es	
Profesorado	Cotelo Guerra, Dolores Malheiro Gutiérrez, José Manuel	Correo electrónico	dolores.cotelo@udc.es jose.malheirog@udc.es	
Web				
Descrición xeral				

Competencias da titulación	
Código	Competencias da titulación
A8	Coñecer os fundamentos da educación primaria.
A9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan.
A10	Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa.
A24	Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.
B1	Aprender a aprender.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B8	Capacidade para elaborar discursos coherentes e organizados lóxicamente.
B9	Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e na escrita.
B10	Capacidade de expresión oral e escrita en varias linguas (a lo menos nunha lingua estranxeira).
B11	Capacidade de comprensión dos distintos códigos audiovisuais e multimedia e manexo das ferramentas informáticas.
B12	Capacidade de selección, de análise, de avaliación e de utilización de distintos recursos na rede e multimedia.
B15	Capacidade para utilizar diversas fontes de información, seleccionar, analizar, sintetizar e extraer ideas importantes e xestionar a información.
B16	Capacidade crítica e creativa na análise, planificación e realización de tarefas, como froito dun pensamento flexible e diverxente.
B17	Capacidade de análise e de autoavaliación tanto do propio traballo como do traballo en grupo.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Competencias de materia (Resultados de aprendizaxe)			Competencias da titulación
Coñecer os fundamentos da educación primaria	A8		
Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan.	A9		
Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa.	A10		
Coñecer a evolución histórica da familia, os diferentes tipos de familias, de estilos de vida e educación no contexto familiar.	A24		
Aprender a aprender.		B1	

Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.		B3	
Capacidade para elaborar discursos coherentes e organizados lóxicamente.		B8	
Capacidade para expoñer as ideas elaboradas, de forma oral e na escrita.		B9	
Capacidade de expresión oral e escrita en varias linguas (a lo menos nunha lingua estranxeira).		B10	
Capacidade de comprensión dos distintos códigos audiovisuais e multimedia e manexo das ferramentas informáticas.		B11	
Capacidade de selección, de análise, de avaliación e de utilización de distintos recursos na rede e multimedia.		B12	
Capacidade para utilizar diversas fontes de información, seleccionar, analizar, sintetizar e extraer ideas importantes e xestionar a información.		B15	
Capacidade crítica e creativa na análise, planificación e realización de tarefas, como froito dun pensamento flexible e diverxente.		B16	
Capacidade de análise e de autoavaliación tanto do propio traballo como do traballo en grupo.		B17	
Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.			C1
Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.			C4
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.			C6
sumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.			C7
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.			C8

Contidos	
Temas	Subtemas
1.Os sistemas educativos nacionais.	Xénese, estrutura e funcións.
2. O sistema educativo en España.	Xénese, evolución histórica e educativa.
3. O pensamento pedagóxico contemporáneo.	Os pioneiros da escola contemporánea. A Escola Nova. Teorías educativas socialistas, marxistas, anarquistas e libertarias. As pedagogías críticas. Planteamentos pedagóxicos antiautoritarios. As correntes críticas á institución escolar.
4. A cultura escolar.	Dimensión científica, política e empírica.
5. Xenealoxía da profesión docente.	Evolución histórica da formación.

Planificación			
Metodoloxías / probas	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	24	0	24
Análise de fontes documentais	9	18	27
Lecturas	0	30	30
Traballos tutelados	4	0	4
Recensión bibliográfica	0	15	15
Proba obxectiva	0	15	15
Presentación oral	2	0	2
Aprendizaxe colaborativa	0	20	20
Actividades iniciais	3	0	3
Atención personalizada	10	0	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición

Sesión maxistral	Exposición oral dos temas que constituen os contidos da materia diante do alumnado. Esta exposición irá precedida dunha presentación na que se propoñen algunhas preguntas aos estudantes para motivar a reflexión e o diálogo aberto. O obxectivo final pasa pola transmisión de coñecementos e ao tempo facilitar a súa aprendizaxe.
Análise de fontes documentais	Basease na utilización de documentos e fontes relevantes para a súa análise e posterior utilización para explicar a natureza dos distintos contidos e aspectos da materia.
Lecturas	Establécense unha serie de lecturas obrigatorias dun conxunto de textos e documentación relacionadas coa materia que o alumnado terá que ler, discutir en grupo e finalmente recensionar de xeito persoal axustándose a un formato coñecido previamente consensuado.
Traballos tutelados	Trátase de facer un traballo de iniciación á investigación. Esixe por parte de alumndo un grao de responsabilidade consonte cos obxectivos e a calidade que debe presidir este tipo de traballo. No seu momento facilitaránse unhas pautas que permitirán a elaboración do mesmo, que se complementará cun seguimento titorial individualizado.
Recensión bilbiográfica	Proceso de lectura crítica dun libro, artigo ou calquera outro documento escrito. Comprende ademáis da lectura da obra en cuestión, a análise do seu contido, unha crítica e mesmo unha valoración en relación con outros documentos de igual ou parecida natureza. No seu momento facilitaránse unhas pautas que permitirán a elaboración do mesma.
Proba obxectiva	Recolle apunts persoais, traballos de investigación, guías de traballo, resúmenes, comentarios... do alumno.
Presentación oral	Exposición de traballos realizados, individuais ou colectivos, diante do grupo de referencia, procurando tirar conclusións sobre a problemática investigada, documento ou experiencia abordada.
Aprendizaxe colaborativa	Parte da idea de que os estudantes traballan xuntos para aprender e ao tempo son responsables mesmo da súa propia aprendizaxe como da dos seus compañeiros. Non se opón ao traballo individual. Máis ben debe entenderse como unha estratexia de aprendizaxe complementaria que tenta fortalecer o desenvolvemento global do alumno.
Actividades iniciais	Nas primeiras sesións da clase levaránse a cabo por parte de profesor actividades de carácter expositivo, nas que se presentará o programa da materia e mesmo a dinámica metodolóxica establecida para o mellor desenvolvemento da mesma.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral Traballos tutelados Aprendizaxe colaborativa	Tanto as sesións maxistras como a análise de fontes documentais, así como os traballos relativos ao estudo de casos, as presentacións orais ou as actividades de aprendizaxe colaborativa terán unha atención personalizada ao alumnado coa finalidade de facer un seguimento individualizado con cada alumno ou alumna do seu traballo e das súas actividades de aprendizaxe.

Avaliación

Metodoloxías	Descrición	Cualificación
Sesión maxistral	Exposición oral dos temas que constituen os contidos da materia diante do alumnado. Esta exposición irá precedida dunha presentación na que se propoñen algunhas preguntas aos estudantes para motivar a reflexión e o diálogo aberto. O Obxectivo final pasa pola transmisión de coñecementos e ao tempo facilitar a súa aprendizaxe.	10
Análise de fontes documentais	Baséase na utilización de documentos e fontes relevantes para a súa análise e posterior utilización para explicar a natureza dos distintos contidos e aspectos da materia.	10
Lecturas	Establécense unha serie de lecturas obrigatorias dun conxunto de textos e documentación relacionadas coa materia que o alumno terá que ler, discutir en grupo e finalmente recensionar de xeito persoal axustándose a un formato coñecido previamente consensuado.	10
Traballos tutelados	Trátase de facer un traballo de iniciación á investigación. Esixe por parte do alumnado un grao de responsabilidade consonte cos obxectivos e a calidade que debe presidir este tipo de traballo. No seu momento facilitaránse unhas pautas que permitirán a elaboración do mesmo, que se complementará cun seguimento titorial individualizado.	30
Recensión bilbiográfica	Comprende ademais da lectura da obra en cuestión, a análise do seu contido, unha crítica e mesmo unha valoración en relación con outros documentos de igual ou parecida natureza.	20
Proba obxectiva	Recolle apuntes persoais, traballos de investigación, guías de traballo, resúmenes, comentarios... do alumno.	10

Presentación oral	Exposicións de traballos realizados, individuais ou colectivos, diante do grupo de referencia, procurando tirar conclusións sobre a problemática investigada, documento ou experiencia abordada.	10
-------------------	--	----

Observacións avaliación

- Grupo A: asistencia as sesións de clase é imprescindible e será obxecto de avaliación e control. A presencialidade ven determinada por unha asistencia mínima do 85%.
  - É obrigatoria a entrega cumprimentada de dúas fichas de identificación persoal antes de que remate o mes de Febreiro do curso actual.
  - As porcentaxes de cualificación das distintas metodoloxías empregadas son as seguintes: 20% Sesión maxistral e Análise de Fontes Documentais; 30% Traballos tutelados; 15% Presentación oral; 20% Lecturas; 15% Recensión.
  - Gardaranse as partes superadas da materia de unha convocatoria a outra, dentro do mesmo curso académico.
  - É obrigatorio pasar pola titoría mentres se estea no proceso de elaboración dos traballos tutelados.
  - Calquera circunstancia persoal que poida alteirar o seguimento da materia por parte do alumnado deberá ser comunicada de inmediato para a súa oportuna e axeitada consideración e mesmo para tomar as medidas a que houbera lugar en cada caso.

  - Para aqueles alumnos/as que como casos excepcionais non poidan asistir ás sesións de clase (alumnos non presenciais), ademais dos traballos que en cada caso particular se especifiquen, establecerase unha proba de ensaio con carácter obrigatorio o final do cuatrimestre na data sinalada oficialmente. Esta proba terá un valor do 50% do total da nota final.

  - Os alumnos repetidores da materia obrigatoriamente deberán poñerse en contacto co profesorado que lles indicará, segundo os casos, a relación de traballos que terán que realizar de maneira individual. En calquera caso, establecerase unha proba de ensaio con carácter obrigatorio para todos eles o final do cuatrimestre, na data sinalada oficialmente, e que suporá o 50% da nota final. O outro 50% corresponderá ós traballos que en cada caso sexan asignados expresamente ao alumno .
- Grupo B:
- - O profesor debe ter identificado a cada alumno mediante unha ficha onde vai realizando o seguimento, polo que é necesario que nas primeiras sesións de clase, cada alumno/a entregue a dita ficha con foto e debidamente cumprimentada.

  - A puntualidade, a regularidade da asistencia ás sesións de clase así como o interese amosado, a actitude diante da materia e das actividades, e a participación e colaboración serán aspectos obxecto de avaliación. Sendo así, o alumno ou alumna que acumule máis de tres faltas de asistencia deixa de considerarse asistente pasando a ser avaliado seguindo outros criterios.

  - Aqueles alumnos ou alumnas que por causas excepcionais non poden asistir regularmente ás clases presenciais, ás interactivas ou a ambas, é necesario que o xustifiquen debidamente para poder ter dereito a unha avaliación axustada ás súas necesidades, evitando agravios co resto do alumnado.

  - O alumnado regularmente asistente será avaliado segundo a proporción que segue: Traballo individual (60%), traballos colectivos (10%), Recensións (10%), aspectos actitudinais (regularidade, puntualidade, interese, participación, colaboración...) (20%). Ter superado o traballo individual é requisito indispensable para aprobar a materia. No caso de non ter presentados os traballos correspondentes na convocatoria de xuño, e figurar como non presentado, para a convocatoria de xullo ditos traballos só puntúan, aumentando a calificación, se o exame está aprobado. En ningún caso o traballo decide o aprobado do alumno ou alumna que teña suspendido o exame desa convocatoria.

  - Para poder ser avaliado, cada alumno ou alumna debe ter entregado os traballos (individuais ou colectivos) propostos, en tempo e forma. En caso contrario, considérase NON PRESENTADO. Do mesmo xeito, é conveniente que se utilicen as horas de atención ao alumnado para solventar dificultades relacionadas co desenvolvemento dos traballos individuais ou colectivos, coa marcha da materia, aclarar dúbidas, etc.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Swaan, A. de (1992). A cargo del Estado.. Barcelona, Pomares-Corredor
- Xoán Carlos Garrido (2006). A derradeira lección do mestre (Documental).
- Porto Ucha, A. S. (1994). A Escola Normal de Pontevedra (1845-1940).. Santiago, USC
- Marco López, A e Porto Ucha, A. S. (2000). A Escola Normal de Santiago de Compostela. De Escola Normal Superior a Escola Universitaria (1849-1996).. Santiago, USC
- Saavedra Fernández, P. (2007). A Galicia do Antigo Réxime (ca. 1480-ca. 1835). Vol. 2: O ensino: desde as Escolas de ferrado á Universidade. A Coruña, La Voz de Galicia
- Gonzalo Amoedo López (2010). A memoria e o esquecemento. O franquismo da provincia de Pontevedra. Vigo, Xerais
- Víctor Coyote (2008). Afranio (Documental).
- Negrín Fajardo, O. (2005). Antología de textos de Teorías e institucións contemporáneas de educación.. Madrid, Ramón Areces
- Varela, J. (1991). Arqueología de la escuela.. Madrid. La Piqueta
- J. Ramón Rodríguez Prada (2011). Conflicto y reforma en la educación (1986-2010). Los años decisivos: de la rebelión estudiantil a las consecuencias de la LOGSE. Madrid, Traficantes de Sueños
- Hernández Díaz, J. Mª (coord.) (2009). De la Junta para Ampliación de Estudios a la construcción del Espacio Europeo de Educación Superior (1907-2007). Salamanca, Globalia Ediciones Anthena
- Dewey, J. (1995). Democracia y educación.. Madrid, Morata
- Fernández Sebastián, J., e Fuentes, J. F. (dirs.): (2008). Diccionario político y social del siglo XX español. Madrid, Alianza Editorial
- Costa Rico, A. (2010). D'Abord les enfants. Freinet y la educación en España (1926-1975). USC, Editora Académica
- Costa Rico, A. (2010). D'Abord les enfants. Freinet y la educación en España (1926-1975). Santiago, USC, Editora Académica
- Puelles Benítez, M. de (1980). Educación e ideología en la España contemporánea (1767-1975).. Barcelona, Labor
- Fernández Soria, J.M. (2002). Educación y Estado en la España contemporánea.. Madrid, Síntesis
- Fernández Enguita, M. (2001). Educar en tiempos inciertos.. Madrid, Morata
- Gimeno Sacristán, J. (2003). El alumno como invención.. Madrid, Morata
- Claret Miranda, J. (2006). El atroz desmoche. La destrucción de la Universidad española por el franquismo, 1936-1945. Barcelona, Crítica
- Lara Polop, F. (1982). El cabezota (película).
- Molero Pintado, A. (2007). El Diario escolar de Jesús Jorge Chaparro. Crónica apasionada de un maestro.. Alcalá de Henares, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Alcalá de Henares
- Trilla, J. (coord.) (2001). El legado pedagógico del siglo XX para la escuela del siglo XXI.. Barcelona. Graó
- Esteve, J. M. (1994). El malestar docente.. Barcelona. Paidós
- Centro de Investigación, Documentación y Evaluación (1992). El sistema educativo español.. Madrid, Centro de publicaciones del MEC-CIDE
- Gimeno Sacristán, J.; Carbonell Sebarroja, J. (coords.) (2003). El sistema educativo. Una mirada crítica.. Barcelona, CISS-Praxis
- Savater, F. (1997). El valor de educar.. Barcelona. Ariel
- Malheiro Gutiérrez, X. M. (Coord.) (2011). Emigración e Educación (1900-1936). Iº Centenario das Escolas da Unión Hispano-Americana Valle Miñor (1909-2009). . Nigrán, Instituto de Estudos Miñoranos
- Briones, G. (2006). Epistemología y teorías de las Ciencias Sociales y de la Educación. Alcalá de Guadaalquivir (Sevilla), Trillas-Eduforma
- Gabriel, N. de (2001). Escolantes e escolas de ferrado.. Vigo, Xerais
- Viñao Frago, A. (2004). Escuela para todos. Educación y modernidad en la España del siglo XX.. Madrid, Marcial Pons
- Cal Vázquez, A. (2006). Este camiño que fixemos xuntos. Memorias. Vigo, Galaxia
- Teo Manuel Abad (2008). Flores tristes (Documental).
- Ávila Fernández, A. y Holgado Barroso, J. A. (2008). Formación del magisterio en España. La legislación normalista

- como instrumento de poder y control (1834-2007). Madrid. Ministerio de Educación, Política social y Deporte
- Gómez Rodríguez de Castro, F. et al. (1988). Génesis de los sistemas educativos nacionales.. Madrid, UNED
  - Castillejo, J. (2009). Guerra de ideas en España. Filosofía, política y educación. Madrid, Siglo XXI de España editores
  - Costa, A. (2004). Historia da educación e da cultura en Galicia (séculos IV-XX): permanencia e cambio no contexto cultural e educativo europeo.. Vigo. Xerais
  - Tiana Ferrer, A.; Ossenbach Sauter, G.; Sanz Fernández, F. (coord.) (2002). Historia de la educación (Edad Contemporánea).. Madrid, UNED
  - Escolano Benito, A. (2006). Historia ilustrada de la escuela en España: dos siglos de perspectiva histórica.. Madrid, Fundación Sánchez Ruiperez
  - Sanchidrián, C. y Ruiz Berrio, J. (coords.) (2010). Historia y perspectiva actual de la educación infantil. Barcelona, Graó
  - El cine en las aulas (). <http://edukazine.blogspot.com/>. Recursos
  - Centro Internacional de la Cultura Escolar (). <http://www.ceince.eu/main.php?id=1>. Recursos
  - Cinehistoria (). <http://www.cinehistoria.com/>. Recursos
  - (). <http://www.rtve.es/mediateca/videos/20091203/paisajes-historia---seccion-femenina/642193.shtml>. Documental
  - Sociedad Española de Historia de la Educación (). <http://www.sc.ehu.es/sfwsedhe/>. Recursos
  - Redondo, E, et al. (2001). Introducción a la Historia de la Educación.. Barcelona, Ariel
  - Filho, L. (1964). Introducción al estudio de la Escuela Nueva.. Buenos Aires, Kapelusz
  - Palacios, J. (1979). La cuestión escolar.. Barcelona, Laia
  - Ruiz Berrio, J. (ed.) (2000). La cultura escolar de Europa, tendencias históricas emergentes.. Madrid, Biblioteca Nueva
  - Pérez Gómez, A. (2000). La cultura escolar en la sociedad neoliberal.. Madrid, Morata
  - Escolano Benito, A. (ed) (2007). La cultura material de la escuela. En el centenario de la Junta para la Ampliación de Estudios, 1907-200. Berlanga de Duero (Soria), Centro Internacional de la Cultura Escolar
  - Torres Santomé, J. (2006). La desmotivación del profesorado.. Madrid. Morata
  - José Manuel Sabín Rodríguez (1997). La dictadura franquista (1936-1975). Textos y documentos. Madrid, Akal
  - Imbernon, F. (coord.) (1999). La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato.. Barcelona. Graó
  - Escolano Benito, A. (2002). La educación en la España contemporánea.. Madrid, Biblioteca Nueva
  - Ruiz Berrio, J. (dir.) (1997). La educación en tiempos modernos. Textos y documentos.. Madrid, ACTAS
  - Delors, J. (dir.) (1996). La educación encierra un tesoro.. Madrid, Santillana
  - González-Agápito, J. (2003). La educación infantil. Lecturas de un proceso histórico en Europa.. Barcelona, Octaedro
  - Muro Domínguez, N. (2009). La enseñanza en la Escuela Moderna de Francisco Ferrer y Guardia. Barcelona (1901-1906). . Burgos, Editorial Gran Vía.
  - Fernández Enguita, M. (1996). La escuela a examen.. Madrid, Pirámide
  - Carbonell, J. (1996). La escuela entre la utopía y la realidad.. Barcelona, Octaedro
  - Iñaki Pinedo e Daniel Álvarez (2006). La escuela fusilada (Documental).
  - PERALTA ORTIZ, María Dolores (2012). La escuela primaria y el magisterio en los comienzos del franquismo..
  - Ruiz, A. (coord.) (2002). La escuela pública. El papel del Estado en la educación.. Madrid, Biblioteca Nueva
  - Darcos, X. (2008). La escuela republicana en Francia: obligatoria, gratuita y laica. La escuela de Jules Ferry, 1880-1905. Zaragoza. Prensas Universitarias de Zaragoza (Colección Ciencias Sociales, nº 71)
  - Luis Martín, F. de (2009). La FETE (1939-1982). De la represión franquista a la transición democrática. Madrid, editorial Tecnos
  - Barreiro, H.; Terrón, A. (2005). La institución escolar. Una creación del estado moderno.. Barcelona, Octaedro
  - Porto Ucha, A. S. (2005). La Institución Libre de Enseñanza y la renovación pedagógica en Galicia.. Sada (A Coruña), Ediciós do Castro
  - Cambi, F. (2005). La pedagogía del siglo XX. Madrid, Popular
  - Victoria Martínez e Arturo Villacorta (2004). La República de los maestros (Documental) .
  - Soutelo Vázquez, R. (2006). Labregas, emigradas, estraperlistas e represaliadas. Experiencias de vida e

- lembranzas de mulleres na Galicia rural: 1900-1960.. Valga (Pontevedra), Concello de Valga
- Gonzalo Tapia (2006). Las Misiones Pedagógicas (Documental) .
  - Varela, J. (2007). Las reformas educativas a debate.. Madrid. Morata
  - Gabriel, N. de (1990). Leer, escribir y contar. Escolarización popular y sociedad en Galicia (1875-1900).. A Coruña, Edicións do Castro
  - Gabriel, N. de (2006). Ler e escribir en Galicia. A alfabetización dos galegos e das galegas nos séculos XIX e XX.. A Coruña, Servizo de Publicacións da UDC
  - Castillejo Cambra, E. (2008). Mito, legitimación y violencia simbólica en los manuales escolares de Historia del franquismo. Madrid, UNED
  - Puelles Benitez, M. (2009). Modernidad, republicanism y democracia: una historia de la educación en España (1898-2008). Valencia, Tirant lo Blanch
  - VV.AA. (2000). Pedagogías del siglo XX. Barcelona, CISS-Praxis
  - Apple, M.W. (1996). Política cultural y educación. Madrid, Dykinson
  - Viñao Frago, A. (1982). Política y educación en los orígenes de la España contemporánea.. Madrid, Siglo XXI
  - Beltrán, F. (1991). Política y reformas curriculares.. Valencia, Universitat de Valencia
  - Etxeberría, F. (2000). Políticas educativas de la Unión Europea.. Madrid, Ariel
  - Tiana Ferrer, A. (2009). Por qué hicimos la Ley Orgánica de Educación.. Madrid, Wolters Kluwer
  - Puelles Benítez, M. de (2006). Problemas actuales de política educativa.. Madrid. Morata
  - Boyd, C. P. (ed.) (2007). Religión y política en la España contemporánea. Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales
  - Grandío Seoane, E. (Ed.) (2006). República e republicanos en Galicia. A Coruña, Ateneo Republicano de Galicia
  - Freinet, C. (1992). Técnicas Freinet de la Escuela Moderna.. Madrid, Siglo XXI
  - Carreño, M.; Colmenar, C.; Egido, I.; Sanz, F. (2000). Teorías e instituciones contemporáneas de educación.. Madrid, Síntesis
  - Negrín Fajardo, O. y Vergara Ciordia, J. (2003). Teorías e instituciones contemporáneas de educación.. Madrid, ICE-ramón Areces
  - Pozo Andrés, Mª M. (2004). Teorías e instituciones contemporáneas de educación.. Madrid, Biblioteca Nueva
  - Colom, A. J. (coord.) (1997). Teorías e instituciones contemporáneas de la educación.. Barcelona. Ariel
  - Pérez Andújar, J. (2010). Todo lo que se llevó el diablo. Barcelona, Tusquets
  - Imbernón, F. (2005). Vidas de maestros y maestras. Compartir desde la práctica educativa. Barcelona, Ediciones Graó
  - Díaz Pinto, C. F. (2010). Viejas y nuevas ideas en educación. Una historia de la pedagogía. Madrid, Popular
  - S. Leoné y F. Mendiola (coords.) (2007). Voces e imágenes en la historia. Fuentes orales y visuales: investigación histórica y renovación pedagógica. Pamplona, UPNA
  - Viñao, A. (2009). ?Autobiografías, memorias y diarios de maestros y maestras en la España contemporánea (siglos XIX-XXI)? . Cultura Escrita & Sociedad, pp. 183-200..
  - Viñao, A. (2007). ?Historia de la Educación e historia crítica. ¿Qué historia de la educación, para quién, para qué?. Con-Ciencia Social, 11 pp. 129-134..
  - Viñao, A. (2009). ?La formación del profesorado en la Segunda República: una revisión/reflexión desde el presente?, en Puelles, M. de (coord.): Profesión y vocación docente. Presente y futuro , pp. 21-41.. Madrid, Biblioteca Nueva ? Escuela Julián Besteiro

Bibliografía complementaria	<ul style="list-style-type: none"> - Delval, J. (2000). Aprender en la vida y en la escuela.. Madrid, Morata - Marchamalo, J. (1996). Bocadillos de delfín. Barcelona, Grijalbo - Alumnos de la Escuela de Barbiana. (1982). Carta a una maestra.. Barcelona, Hogar del Libro. - Pestalozzi, J. H. (2009). Cómo Gertrudis enseña a sus hijos: ensayo de cartas con directivas a las madres que enseñan a sus hijos (1801). Barcelona, PPU - Cela, J.; Palou, J. (1994). Con voz de maestro.. Madrid, Celeste - Dewey, J. (1995). Democracia y educación.. Madrid, Morata - Fernández Enguita, M. (2001). Educar en tiempos inciertos.. Madrid, Morata - Sopena Monsalve, A. (1994). El florido pensil.. Barcelona, Grijalbo - Montessori, M. (2003). El método de la pedagogía científica aplicado a la educación de la infancia.. Madrid, Biblioteca Nueva - Rousseau, J. J. (1984). Emilio o de la educación.. México, Porrúa - De Mause, L.I. (1982). Historia de la infancia.. Madrid, Alianza - Delgado, B. (1998). Historia de la infancia.. Barcelona, Ariel - Aldecoa, J. (1991). Historia de una maestra.. Madrid, Anagrama - Montessori, M. (1994). Ideas generales sobre el método.. Madrid, Cepe - Freire, P. (1980). la educación como práctica de la libertad.. Madrid, Siglo XXI - Ferrière, A. (1982). La escuela activa.. Barcelona, Herder - Baudelot, Ch., Establet, R. (1976). La escuela capitalista en Francia.. Madrid, Siglo XXI - Pinedo, I. y Alvarez, D. (2006). La escuela fusilada. León, Imagen Industrial Sistemas de Comunicación - Reimer, E. (1976). La escuela ha muerto.. Barcelona, Barral - Ferrer i Guardia, F. (1976). La Escuela Moderna.. Madrid, Júcar - Delval, J. (2002). La escuela posible.. Barcelona, Ariel - Decroly, O. (2007). La función de globalización y la enseñanza y otros ensayos.. Madrid, Biblioteca Nueva - Bourdieu, P., Passeron, J.-C. (2001). La reproducción: elementos para una teoría del sistema de enseñanza.. Madrid, Popular - Martínez, V. y Villacorta, A. (2004). La República de los maestros. Madrid, TVE - Llopis, R. (2005). La revolución en la escuela. Dos años en la Dirección General de Primera Enseñanza.. Madrid, Biblioteca Nueva - Illich, I. (1974). La sociedad desescolarizada.. Barcelona, Sexi Barral - Pennac, D. (2008). Mal de escuela.. Barcelona, Mondadori - Dewey, J. (1997). Mi credo pedagógico.. León, Universidad de León - Tapia, G. (2006). Misiones Pedagógicas. Oviedo, Acacia Films - Freinet, C. (1973). Parábolas para una pedagogía popular.. Barcelona, Laia - Mayordomo, A., e Fernández Soria, J. M. (2008). Patriotas y ciudadanos. El aprendizaje cívico y el proyecto de España. Valencia, Tirant lo Blanch - Freire, P. (1992). Pedagogía del oprimido.. Madrid, Siglo XXI - Makarenko, A. S. (1967). Poema Pedagógico.. Barcelona, Planeta - Neill, A. S. (1979). Summerhill. Un punto de vista radical en la educación de los niños.. México, F.C.E. - Marx, K. y Engels, F. (1978). Textos sobre educación y enseñanza. Madrid, Alberto Corazón, D. L. - Pérez Andújar, J. (2010). Todo lo que se llevó el diablo. Barcelona, Tusquets - Illich, I. (1978). Un mundo sin escuelas.. México, Nueva Imagen - Sánchez Arbós, M. (2007). Una escuela soñada. Textos.. Madrid, Biblioteca Nueva - Rivas Barrós, S. (2010). ?A lingua galega : un saber ausente e unha voz silenciada (1900-1936)?, en Goretti Sanmartín Rei (coord.): Lingua e futuro. Ames (A Coruña), Edicións Laiovento - Elguero, I. (2011). ¡Al encerado! Un interesante y divertido retrato de los colegios de los años 60, 70 y 80. Barcelona, Planeta
------------------------------------	--

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións
<p>-É obrigatoria a entrega cumprimentada de dúas fichas de identificación personal antes de rematar o mes de febreiro do curso actual.</p> <p>-Non se admitirán traballos dos que o profesor ou profesora non teña constancia da súa realización.</p> <p>-As datas de entrega dos traballos son inamovibles, agás casos excepcionais.</p> <p>-Para poder ser calificado/a e avaliado/a é necesario ter entregado todos os traballos esixidos. De faltar algunha das partes, o alumno/a figurará como NON PRESENTADO/A.</p> <p>-Os traballos escritos presentaránse a dobre cara, grapados e ben identificados (nome do alumno/alumna, curso, grupo, materia e nome do profesor/profesora), e sempre que conteñan referencias bibliográficas, é imprescindible seguir as normas da APA &nbsp;que se poden achar aloxadas na seguinte dirección:http://www.capitalemocional.com/apa.htm</p> <p>- Non se recollerán traballos encadernados, con fundas de plástico, anillas ou deseños similares. É aconsellable facer copia do orixinal que se entregue.</p> <p>- Titorías:&nbsp;</p> <p>Grupo A: Martes (16-19 h.) &nbsp;e Mércores (16-19 h.), no despacho P0B7 (Telf. 981.167.100, Ext. 4693)&nbsp;</p> <p>- Datas do Examen Grupo A: 21/5/2013, 16-19 h., Aula 1/6. Oportunidade de Xullo: 10/7/2013, 16-18 h., Aula 2/6.</p> <p>Grupo B: Mércores: 9,00 a 10,30 h.; 18,00 a 19,30h; Xoves: 13,00 a 14,30 h; 16,30 a 18,00 h. (Despacho P0B16, Telf. 981167100 Ext. 4615)</p> <p>Os exames segundo calendario oficial</p>

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías